

Protokoll fra møte i Faggruppen for plantehelse (Faggruppe 9) i VKM 24. september 2007 kl. 10-15

Deltakere:

Fra Faggruppe 9:

Leif Sundheim (faggruppe- og møteleder), May Bente Brurberg, Trond Hofsvang, Christer Magnusson, Trond Rafoss, Brita Toppe, Anne Marte Tronsmo og Bjørn Økland

Fra Mattilsynet:

Håkon Petter Brække (tilstede under sak nr. 4, 5 og 6)

Fra Bioforsk Plantehelse:

Dag-Ragnar Blystad (tilstede under sak nr. 4)

Fra sekretariatet til VKM:

Elin Thingnæs (Ref.)

1. Konstituering av møtet

Møteleder ønsket velkommen til møte i VKMs faggruppe for plantehelse, Faggruppe 9. Innkalling og forslag til dagsorden ble godkjent uten endringer. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene.

2. Faggruppens mandat og valg av nestleder

Faggruppens mandat diskuteres

Mandatet til faggruppen ble diskutert på forrige møte. Sekretariatet utarbeidet noen alternativer basert på diskusjonen og sendte disse ut til medlemmene i forkant av dagens møte. Faggruppeleder la også frem noen forslag, og disse ble gjennomgått. Faggruppen kom frem til en ordlyd den vil se nærmere på til neste møte.

Vedtak: Endelig ordlyd i mandatet vil bli vedtatt på neste møte.

Nestleder for faggruppen

VKMs faggrupper skal selv velge sine nestledere, og en prosedyre for hvordan dette skal skje ble vedtatt på et møte i Hovedkomiteen 18. juni. Prosedyren ble sendt ut til faggruppens medlemmer i forkant av møtet, og medlemmene ble oppfordret til å melde sin interesse inn til sekretariatet.

Vedtak: Trond Hofsvang velges som nestleder for Faggruppe 9 i perioden 2007-2010.

3. Oppfølging fra sist møte i faggruppen

Møte med relevante institusjoner vedrørende biomangfold og fremmede arter

På forrige møte kom faggruppen frem til at de ønsker et møte med relevante aktører i Norge for å klargjøre hvem som har ansvar for hva når det gjelder risikovurdering av fremmede arter. Sekretariatet etterlyste mer konkrete temaer for møtet og hvilke institusjoner det vil være mest aktuelt å møte i første omgang.

Vedtak: Sekretariatet vil samle innspillene som kom frem og lage et forslag program og invitasjon til møte. Medlemmene vil sende flere innspill og navn på aktuelle kontaktpersoner via e-post til sekretariatet i etterkant av møtet.

4. Orientering om status i øvrige plantehelsesaker i faggruppen

VKM har for tiden tre risikovurderinger av planteskadegjørere til behandling, vedrørende floghavre, barkebillen *Ips amitinus* og agurkgrønnmosaikkvirus. Det ble gitt en orientering om status i de tre sakene.

Ips amitinus

VKM har bestilt en faglig rapport fra Norsk institutt for skog og landskap som bakgrunn for en risikovurdering fra faggruppen. Instituttet påbegynte arbeidet med rapporten 15. august i år. VKM vil motta et fullstendig utkast til rapporten senest 28. februar 2008. VKMs frist ovenfor Mattilsynet er satt til april/mai 2008. Skog og landskap ga en lysbildepresentasjon av prosjektet og oppsummerte status i oppdraget. Arbeidet er i rute.

Floghavre

VKM har bestilt en faglig rapport fra Bioforsk Plantehelse som bakgrunn for en risikovurdering fra faggruppen. Instituttet påbegynte arbeidet med rapporten 10. mai i år. VKM vil motta et fullstendig utkast til rapporten senest 31. oktober. VKMs frist ovenfor Mattilsynet er satt til 14. desember 2007. Bioforsk Plantehelse ga en kort orientering om status i oppdraget. Arbeidet er i rute.

Agurkgrønnmosaikkvirus

VKM har bestilt en faglig rapport fra Bioforsk Plantehelse som bakgrunn for en risikovurdering fra faggruppen. Instituttet påbegynte arbeidet med rapporten 1. september i år. VKM vil motta et fullstendig utkast til rapporten senest 15. desember. VKMs frist ovenfor Mattilsynet er satt til 1. februar 2008. Bioforsk Plantehelse ga en kort orientering om status i oppdraget. Arbeidet er i rute.

Vedtak: Orienteringen i de tre sakene tas til etterretning.

5. Plantehelsesaker som skal behandles på møtet

”Hoppebønner”: frø med planteskadegjøreren *Cydia saltitans*

Mattilsynet orienterte om saken: Mattilsynet vedtok innførselsforbud for et parti ”Hoppebønner” i september 2006, og har ikke funnet å kunne endre på vedtaket etter en klage fra importøren. ”Hoppebønner” (”Mexican Jumping Beans”) er egentlig ikke bønner men larveinfiserte frø fra planten *Sebastiania pavoniana*, en busk som vokser i Mexico. Larvene er levende og av insektet *Cydia saltitans*. Larvene kan være svært aktive inne i frøene og forårsaker på den måten at frøene hopper. De infiserte frøene selges som leketøy. Årsaken til Mattilsynets avvisning er at *Cydia saltitans* er en planteskadegjørere, og at det er uklart hvilket

skadepotensial insektet kan ha i Norge. Mattilsynet ønsker en risikovurdering fra VKM for å få mer klarhet i dette. På grunn av omorganiseringen av Mattilsynets hovedkontor er Mattilsynet forsinket i sitt arbeid, og det foreligger derfor ikke et utkast på dette møtet som planlagt. Det gjenstår noe arbeid med bakgrunnsinformasjon før Mattilsynet kan ha et utkast klart.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning. Mattilsynet vil utarbeide et utkast til bestilling slik at utkastet kan diskuteres på neste møte i faggruppen.

6. Plantehelsesaker i Mattilsynet

Mattilsynet orienterte om den nylig gjennomførte omorganiseringen av Mattilsynets hovedkontor, og om status for saker innenfor plantehelseområdet.

Hovedkontoret er nå inndelt i tre avdelinger: regelverksutvikling, tilsynspolitik og administrasjon. Mattilsynets nye kontaktperson for VKM er Bjørn Gondrosen i avdeling for regelverksutvikling. Avdeling for tilsynspolitik kan initiere og utforme bestillinger til VKM, men alle bestillinger må gå via avdeling for regelverksutvikling. Som del av omorganiseringen er Mattilsynets tidligere nasjonale sentere avvirket og i stedet blitt en del av hovedkontoret.

Mattilsynet vil i høst prioritere følgende saker innenfor plantehelseområdet:

- Evaluere alle kartleggings- og overvåkingsprogrammer i løpet av høsten.
- Lage en beredskapsplan for karanteneskadegjøreren furuvednematode, som del av en beredskapsøvelse som vil finne sted i slutten av oktober. Selve beredskapsplanen og arbeidet med denne er unntatt offentlighet. Øvelsen skal være realistisk og målet er å få alle involverte parter til å reagere i forhold til sine ansvarsområder. Resultatet av øvelsen vil bli gjennomgått og beredskapsrutinene vil bli evaluert. Mattilsynet har et visst faglig underlag, men vil muligens kunne trenge en risikovurdering som bakgrunn for sin risikohåndtering og spørsmål som vil komme under beredskapsøvelsen. Det er lite sannsynlig at en eventuell risikovurdering vil bli bestilt fra VKM under selve øvelsen. VKM er først og fremst organisert for mer langsiktig saksbehandling, ikke for hastesaker, så i slike beredskapsøvelser vil det antakelig være mer hensiktsmessig å involvere relevante forvaltningsstøtteinstitusjoner. VKM vil antakelig være blant partene som holdes informert under beredskapsøvelsen. Mattilsynet vil kunne komme til å trenge en risikovurdering fra VKM i etterkant av øvelsen og i forbindelse med Mattilsynets endelige beredskapsplan.
- Jobbe mye med *Phytophthora ramorum* ("Sudden Oak Death"), som går på bl.a. rododendron, krossved og eik. I Norge ble sykdommen første gang påvist i 2002 i importerte planter av rododendron. Mattilsynet anser sykdommen som en potensiell karanteneskadegjører, og har innført skjerpet kontroll og andre tiltak for å redusere risikoen for introduksjon og spredning.

Mattilsynet vil ikke ha ressurser i høst til å følge opp de resterende sakene som Mattilsynet listet opp på forrige møte i faggruppen. VKM vil ikke motta bestillinger som tidligere planlagt i disse sakene.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

Mattilsynet og faggruppen diskuterte viktigheten av å ta høyde for klimaendringer når risiko for mer langsiktig utbredelse av planteskadegjørere skal vurderes. Mattilsynet deltok på et nordisk-baltisk planteinspeksjonsmøte i høst om klimaendringer og planteproduksjon, hvor viktigheten av klimaendringer ble understreket. Forekomster av en planteskadegjørere i et sørlig område kan i mange tilfeller være et varsel om en fremtidig utbredelse av skadegjøreren lenger nord. MT vil legge mer vekt på klimaendringer i fremtidige bestillinger til VKM. Det kom opp et forslag om at VKM sammen med en relevant FoU-institusjon skaffer penger til å bedre kunnskap om og metoder for klimasimulering i forhold til planteskadegjørere. NFR-prosjektet "Klimaendringer og konsekvenser for Norge (NORKLIMA) ble nevnt som aktuelt i den sammenheng. NORKLIMA pågår 2004-2013, og skal gi nødvendig ny kunnskap om klimasystemet, klimaets utvikling i fortid, nåtid og fremtid, samt direkte og indirekte effekter av klimaendringer på natur og samfunn som grunnlag for samfunnsmessige tilpasningstiltak. Det ble foreslått å ha scenario for endrede klimaforhold som fast punkt i alle faggruppens risikovurderinger.

Vedtak: Sekretariatet vil se nærmere på hvilke muligheter VKM har til å skaffe ressurser til metodeutvikling/-opplæring.

7. Saker til hovedkomiteen

Faggruppen ble spurt av møteleder om den ser saker som gruppen ønsker å spille inn til hovedkomiteen. En type sak kan være dersom faggruppen ønsker å selvinitiere en risikovurdering. I så fall skal det meldes inn til hovedkomiteen. I forrige møte i hovedkomiteen ble det påpekt at dersom en faggruppe kjenner til konkrete temaer som burde være gjenstand for risikovurdering, men for øyeblikket ikke har kapasitet til selvinitiering, så bør Mattilsynet uansett orienteres om behovet.

Et forslag som kom opp på dagens møte var å risikovurdere tre arter av minérflue, inkludert ulike scenarier for klimaendringer. De tre artene er floridaminérflue (*Liriomyza trifolii*), søramerikansk minérflue (*Liriomyza huidobrensis*) og grønnsakminérflue (*Liriomyza sativae*). Risikovurderingene kan utarbeides hver for seg eller i en felles rapport.

Det ble påpekt at Mattilsynet for tiden har liten bestillingskapasitet, noe som kanskje også kan være tilfelle ved senere anledninger. Det kan derfor være en idé om faggruppen selv tar tak i noen av temaene som Mattilsynet listet opp som prioriteringer på forrige møte i faggruppen. Det kan være en fordel om faggruppen lager en langtidsarbeidsplan for risikovurderinger av disse skadegjørerne.

Vedtak: På neste møte vil faggruppen vedta 3-4 saker den vil prioritere for selvinitiering fremover.

8. Saker fra møte i hovedkomiteen

Møteleder orienterte kort om møtet i VKMs hovedkomité 13. september. En av sakene var at VKMs direktør oppfordret til tettere samarbeid med EFSA, og det ble bl.a. vedtatt at VKM vil melde leder for Faggruppe 9 inn som observatør i arbeidsgruppe for "emerging risks".

En annen sak var strategisk plan: Hovedkomiteen ønsker at hver faggruppe bidrar til VKMs strategiske plan for 2008. Ideen bak ønsket er å synliggjøre arbeidet i gruppene og økt

bevisstgjøring i gruppene. Faggruppene skal formulere egne mål og/eller strategier knyttet opp mot de tre hovedmålene som allerede er formulert. Møteleder hadde laget et forslag til strategisk plan for faggruppen. Forslaget ble delte ut på møtet, og faggruppen vil se nærmere på dette til neste gang.

Vedtak: Strategisk plan vil bli vedtatt på neste møte i faggruppen og deretter oversendes hovedkomiteen.

9. Møter o.a. av felles interesse

Følgende møter ble nevnt som aktuelle:

- Seminar on Ecological Risk Assessment (ERA), 3. oktober 2007, Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Oslo
- 9th International Congress of Plant Pathology, *Healthy and safe food for everybody*, 24-29. august 2008, Torino, Italia. Fristen for innsending av abstract er 15. oktober 2007.
- The International Congress of Entomology (ICE 2008), 6 – 12. juli 2008, Durban, Sør-Afrika
- Fifth International Congress of Nematology (5ICN), 13 – 18. juli 2008, Brisbane, Australia.
- EPPOs møte om nematoder, 11-14. september 2008, Alnarp, Sverige
- International union of forest research organizations (IUFRO): Alien invasive species and international trade, 26-30. mai 2008, Shepherdstown, USA

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning. Sekretariatet vil undersøke om VKM har en egen ”poster”-mal, eller om en slik mal kan lages.

10. Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet har tilsatt Merethe Aasmo Finne administrativt for seks måneder. Hun vil hovedsakelig jobbe som koordinator for Faggruppe3s miljørisikovurderinger av genmodifiserte organismer. Dette er risikovurderinger VKM gjør på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning. Sekretariatet vil benytte de seks månedene til å rekruttere en person i fast stilling for dette arbeidet.

Sekretariatets koordinator for hovedkomiteen, Beate Folgerø, begynner i ny jobb 1. november 2007. Stillingen er lyst ut og søknadsfristen gikk ut i september.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

11. Eventuelt

Ingen saker.

12. Nye møtedatoer

Vedtak: Dato for neste møte i faggruppen er satt til 23. november 2007. Etter møtet inviterer VKM faggruppen til middag. Første møte i 2008 blir 22. januar.